

Unnskyld, sier hun. Tilgi meg, sier hun lavere, at jeg var så lenge borte.

Han kjenner blodet banke i de smale håndleddene og langsomt trenger hudvarmen hans inn i de tomme kalde håndflatene hennes.

Vårdag med vind

Datteren betraktet moren med oppsperrete øyne, de lignet blankpolerte glasskuler og ga henne et uttrykk av uskyld og forvirring. Moren tok sølvskålen og la to teskjeer marmelade på loffskiven. Hendene var lubne og pregløse, men hun brukte dem på en urolig sprikende måte som ga dem en slags eleganse. For hver bit løftet hun linservietten og trykket den mot munnen. Hun satt rettrygget og stiv på kjøkkenstolen som på parade, hun satt alltid slik. Og hun hadde alltid perler i øreflippene og pløtfrie bluser og fargeløse skjørt i god kvalitet og dyprød lepestift som dekket den tykke forurettete munnen.

Ikke fortell meg at du var hjemme klokken tolv, sa hun. Jeg var på badet kvart over ett, og du var ikke kommet.

Men mor, jeg var hjemme litt over tolv. Jeg gikk og la meg med en gang.

Skoene dine sto ikke i gangen.

Jeg tok dem med på rommet mitt.

Så hadde jeg hørt deg.

En kvist slo mot vinduet. Det hadde blåst kraftig hele morgenen, lange drønnende kast, nesten som brenninger ved havet, men lengre i rytmen. Det var som om de stakkars forstadshusene var omgjort til klipper, og dønningene vasket over dem. Det var korte raslende lyder på taket og grener som dasket mot huset. Iblast lød en lang klaprelyd på taket, det låt som om en flokk katter på ispoter galoperte over takpappen.

For et vær, sa datteren. Hun så forskremt ut, eller lot som hun var det.

Dette er ingenting, sa moren. Ingenting i forhold til hva vi opplevde nordpå. Der blåste folk av veien. Hele hus blåste vekk.

Er det sant, sa datteren. Fortell, da.

Moren brettet servietten med leppestiftflekkene sammen og fikk den forurettete pekingnesermunnen.

Jeg får migrrene. Du kan sikkert tenke deg hvorfor.

Moren trakk ned persiennene i stuen og la et pledd på den sandgrå velurssofaen og et annet pledd over seg. Hun lå på ryggen med øynene tilsynelatende lukket, mens hun fulgte med i hva datteren gjorde på kjøkkenet. Moren klødde seg i nesen og fingret med ringene. Det blafræt smellende i en presenning utenfor, den dekket materialene til den nye garasjen. Hun hørte også lyden av en jernplate som slo mot noe.

Datteren gikk over kjøkkengulvet. Hun gikk på en huskende foroverbøyd måte, en kraftig, velformet pike i jeans

og trøye, alltid med det lille sølvkorset fra konfirmasjonen synlig i halsen. Hun hadde plutselig mistet den dansende ungpikekåten å gå på. Det lyse håret var trukket bort fra ørene med to blå plastspenner. Mens hun ryddet vekk maten var ansiktet lukket og stift. Etterpå sto hun ved vinduet og så ut på den ruskete terrassen der brukne grener og gammelt løv var blåst utover. Hun fikk et drømmende uttrykk. Hun strøk seg over brystene og smilte tåpelig mot de viftende almegrenene. Hvit formiddagssol skar gjennom et flyktende skydrev og fanget det avlange ansiktet med rødlige øyenbryn, flate kinn og lys, dunete hud. Med den tykke panneluggen og de stive øyevippe lignet hun et fjordingføll. Pikens nesten forstyrrete uttrykk gled over i noe transelignende, munnen var åpen, øynene halvlukket. Som om moren brøt inn i tankene hennes hugget plutselig stemmen ut til henne:

Du har å bli hjemme i hele dag. I hele dag. *Og i hele natt.*

Piken rykket til, med uventet kraft og hurtighet sto hun i døråpningen.

Men mor, jeg har en avtale!

Det interesserer meg ikke.

Men det interesserer meg.

Ikke vær uforskammet. Jeg forstår utmerket godt hva du er interessert i.

Morens stemme som vanligvis var klar og monoton og litt slepende, skurret med en biklang av smerte.

Hva mener du? spurte datteren. Hun hadde det trillrunde blikket. Moren satte seg møysommelig opp i sofaen, strøk hånden et par ganger over pannen, leppene var vrengt.

Jeg har funnet pillene dine, sa hun kaldt.

Datteren rygget litt bakover, men beholdt taket i dørkarmene.

Pillene? sa hun uforstående. Jeg skjønner ikke hva du snakker om, mor.

De er farlige. Du kan få blodpropp, jeg har tatt hånd om dem. Dessuten er du altfor ung, du trenger ikke den slags.

Piken virret med hodet og skrapte skotuppen langs dørstokken.

Det må være en misforståelse, sa hun med en høflig liten stemme. Og nokså selvmotsigende tilføyde hun: Jeg er atten år.

I det samme lød et hult skrallende smell utenfor, begge før sammen, moren tok seg til halsen. Stemmen var rolig, nesten livløs, da hun sa:

Hva i himmelens navn var det?

Jeg tror det var noe som falt ned, sa datteren opplivet, jeg skal gå ut og se etter.

Hun travet gjennom rommet, slamret med dører, utsangsdøren blåste i med et brak etter henne. Moren stønnet og la seg tilbake i putene. Vinden bruste tungt i trærne, det var stadig klaprende lyder på taket og mot vinduene. Datteren kom inn med håret som en sky rundt hodet, hun stanset i døråpningen og rapporterte at et stort jernstykke eller en slags sinkplate var falt ned fra taket. Den var falt ned like ved inngangen.

Takbeslaget, sa moren.

Noen kunne ha fått den i hodet, sa datteren opprømt.

Det betyr ulykke, sa moren.

Utvilsomt, sa datteren og lo hysterisk.

Det betyr ulykke når ting faller ned fra taket, presiserte moren.

Datteren hikstet fortsatt.

Gre håret ditt. Og hold opp med den idiotiske fnis-

ingen. Hvis din far hadde vært litt mer interessert i sitt hjem så hendte ikke denslags. Alt går i stykker rundt meg. Jeg har brukta hele livet på å skape et pent hjem.

Datteren trakk seg baklengs ut på kjøkkenet. Hun hørte morens monotone stemme fra stuen og oppfattet brudd-stykker av klagesangen, mens hun betraktet de vuggende furukronene.

Bare utakknemlighet . . . gjort så godt jeg kan . . . hva som er riktig og galt . . . gi deg et godt hjem . . . en skikkelig oppdragelse . . . dannelsen . . . og ingen bryr seg om . . . det er det jeg alltid har sagt . . . og hvis du tror at du kan . . .

Vinden stønnet og suste gjennom de små hagene hele dagen. Av og til stilnet det tunge åndedrettet før det bruste opp igjen i lange hivende pust. En gang var datteren ute for å feste presenningen over materialene, den hadde nesten slitt seg og flakset smellende i vindkastene. Etterpå serverte hun moren tynn te med sitronskiver og satt ved kjøkkenbordet med matematikkbøker og det halvt forstyrrete uttrykket, mens hun tegnet blomsterranker i margen på oppgaveheftet. Moren lå på sofaen, vaksom, stadig strøk hun en hånd over tinningen. Iblast utstøtte hun en kort ordre:

Gi meg et glass vann med isbiter. Slå på radioen. Hent vesken min.

Datteren utførte ordrene, taust, tungt, høflig smilende. Bak det høflige smilet samlet trassen seg, en hemmelig vilje, den steg i henne som vårvann i en demning skapt av klossete barnehender. Med jevne mellomrom kastet hun skråblikk på morens utstrakte kropp. Hun lå midt i rommet, midt i den stilfulle stuen med avstemte farger, omgitt av blankpolerte møbler, broderte stoltrekk, silkeskjemer,

arvestykker i messing og sølv. Moren opplyste at hun ikke orket mat.

Datteren kokte spaghetti og spiste den med revet ost og ketchup. Hun røkte en sigarett på toalettet. Da hun kom inn, oppdaget hun at moren sov. Hun beveget seg lydløst med store langsomme skritt, fant en genser i gangen og lukket seg ut. Vinden hadde spaknet litt.

Hun syklet oppover mot det nye boligfeltet, grener og løv var blåst utover veien, nyplantete busker skalv i de små rekkehushagene som nettopp var anlagt. I skråningen lå nye hus, mange ennå umalte, de fleste ennå omgitt av gråblå steinmasser og istykkersprengte fjellrabber. Hun presset seg til å tråkke opp hele bakken, svett og kortpustet slengte hun sykkelen fra seg ved en husvegg, sprang opp trappetrinnene og ringte på klokken.

Det kom ingen.

Hun ringte igjen, flere ganger. Til sist satte hun seg på trappen og ventet. En stund etter gikk døren opp bak henne og en stemme sa slapt:

Hei.

Hun sto svaiende med det lyse bustete håret og smilte mot ham, svett i nakken, klam over hele kroppen.

Så seint du kommer, sa han.

Jeg vet det. Jeg kunne ikke noe for det.

Han gjorde et bakoverkast med hodet. De kom inn i et vindfang fullt av sølete gummistøvler, joggesko og uttørkete lærstøvler. Han åpnet en dør, de gikk ned kjellertrappen, den var dekket med et sennepsgult teppe. En kald lukt av nymurte vegger lå i trapperommet og i kjellerstuen. Rommet var stort og kjølig, det sennepsgule teppet dekket hele gulvflaten. Tre gamle divaner var stilt sammen i u-form, de var innhyllt i pledd av ulik størrelse og

i ulike mønstre, et var åpenbart for kort, et annet for langt. Billigbøker, sigarettpakker, grammofonplater og covere lå slengt overalt. En sur dunst av fulle askebegre og øl fylte rommet. Han slengte seg ned på den ene divanen, støttet nakken mot veggen og så forbi henne.

Mor er forbannet, sa hun. Hun oppdaget at jeg kom for sent hjem i natt.

Gi faen, sa han likeglad. Gi faen i den skrudde dama.

Hun nikket, først en gang, så et par ganger til stadig mer energisk. Så kom hun plutselig på det:

Hun har tatt pillene mine.

Nå åpnet han de smale øynene og så på henne. Han lo, løftet haken og la hodet tilbake så hun kunne se inn i den lille munnhulen og de smale neseborene. Det spisse adamseplet vibrerte i den tynne halsen. Han så blek og usunn ut.

Hva skal jeg gjøre? spurte hun. Hun sank sammen på den andre divanen, forsøkte seg på en avslappet stilling hun ikke lyktes med, så satte hun seg opp igjen med anklene tekkelig krysset og fingret med sølvkorset i halsen. Hun slapp smykket, trakk en flatklemt sigaretpakke opp av bukselommen.

Du skal gi faen, sa han.

Men pillene?

Skaff deg nye.

Men jeg har ikke penger. Hun passer på hver krone jeg bruker.

Du får rappe noen.

Fra henne?

Hvorfor ikke? Du er ei krøkke.

Piken nikket og lot blikket gli ut av det lave kjeller vinduet der en sementert kant og en grønnaktig grushaug

utgjorde utsikten. Hun strøk stadig hånden gjennom håret, det ble ikke mindre bustete av det. Han la seg på siden, strakte hånden ut etter en ølflaske i kassen ved siden av divanen. Med et skrujern vippet han av korken og satte flasken til munnen, adamseplet rørte på seg, det så ut som et fanget lite dyr satt inne istrupen.

Jeg er blakk, sa han. Ikke har jeg jobb heller.

Jeg vet det, sa hun fort. Jeg mente det ikke sånn.

Her i huset går alt til helvete.

Han var nesten lystig da han sa det, han bøyde seg etter en flaske til som han trakk opp og ga henne. Hun drakk gulpende, som det var om å gjøre å få det overstått og stirret på den blå sigarettrøyken.

Jævli vær, sa hun. Har du en kam?

Sett deg her, sa han.

Hun reiste seg straks og satte seg inntil ham på den lave divanen. Den lille rovdyraktige munnen hans søkte hurtig mot halsen hennes, hun gled sidelengs ned på ryggen, han skrelte trøyen av henne og fikk tak i brystene med munnen. Hun klynet, klemte hendene mot den smale ryggen hans, huden var fuktig gjennom skjortestoffet. Hun flyttet hendene til overarmene og klamret seg til de harde små muskelknutene.

Piken sto plutselig i rommet.

Ingen av dem hadde hørt døren bli åpnet. Hun sto klemt mot veggen og kastet forte små blikk rundt i rommet. Hun kunne være ti-tolv år, en lubben pike med forskremte øyne under smale hvite øyenbryn. Hun hadde på seg et fotsidt skjørt som virket for voksent og en oransje trøye med en trykt Donaldtegning på brystet. Hun hadde den samme sultne lille munnen som broren, ellers var det ingen likhetstrekk.

Hva faen gjør du her? skrek han.

Søsteren krøp tettere inntil veggjen.

Har jeg ikke sagt at du skal banke på? Eier du ikke oppdragelse, din snørrunge!

Søsteren strevde med å ikke se piken med bar overkropp på divanen, hun stirret ivrig på en flekk på teppet. Med liten stemme sa hun mot flekken:

Skulle vi ikke besøke mor i dag?

Joda, joda, sa broren. Ikke mas. Vi kan stikke opp i kveld.

Søsteren smatt ut, like lydløst som hun var kommet inn, en mus som pilte tilbake til hullet sitt.

De to slynget seg rundt hverandre på divanen, to tauender som floket seg i ulike knuter, de blå plastspennene i håret løsnet, en for en, og traff teppet med en spretten lyd.

I kjellerrommet hørtes nesten ikke vinden. Tørre blader raslet i grusen, hun syntes det lød som skritt ved inngangen og rykket til. Et par ganger i løpet av ettermiddagen var de ute på vaskerommet, det lå også i kjelleren, de gikk hver for seg og tråkket i dynger av skittentøy for å komme til vasken.

Hvor er moren din? spurte hun mens de røkte og hørte på en plate. På sykehus?

Han gryntet.

Dårekista.

Hva betyr det?

Hva tror du? Glupy.

De lå ved siden av hverandre på det krøllete pleddet, kroppen hans var varm. Hun lå på albuen og så inn i det smale gutteansiktet. Det så mykt og dunkelt ut, linjene ved munnen var bløte. De hørte på platen, delte en øl.

Han lugget langsomt i det tykke håret hennes. Hun slapp ham ikke med det runde blikket.

Elsker du meg? sa hun.

Han strakte hånden ut etter ølflasken mens han svarte med et lite stønn:

Klart det.

Tenk om huset blåste vekk, sa hun.

Han tømte flasken med et par energiske trekninger i strupen, tørket munnvikene med underarmen og sang sammen med stereostemmen:

I'm wandering, a loser down these tracks, I'm dying, but girl I can't go back . . .

Han sang med kald klar stemme, ansiktet var uttrykksløst. Hun la seg på ryggen og fiklet med smykket i halsen.

Blåste vekk med oss inni, sa hun. Så herlig.

And when you realize how they tricked you this time, and it's all lies but I'm strung out on the wire, in these streets of fire, streets of fire . . .

Han klappet rytmen mot knærne.

På diskoteket satt han også og klappet rytmen mot knærne mens han bare glodde på henne. Hun hadde smilt ufortrødent til ham hele kvelden, uten å oppnå annet enn de lange flate blikkene. Neste kveld hadde hun smilt på samme måten, smilt og klappet rytmen mot knærne slik han gjorde. Da han gjorde tegn til å ville snakke med henne, måtte hun gå, hun måtte alltid tidlig hjem om kvelden. Den tredje kvelden ble hun med ham hjem. Siden hadde hun besøkt ham hver dag etter skoletid. Mens moren trodde hun gikk ærend i byen eller var på biblioteket, tilbrakte hun ettermiddagene på en eller flere av de svaie divanene i kjelleren hans. Når den metallblå Mazdaen skrenset opp ved trappen så den grønne grusen

sprutet mot kjellervinduet og faren begynte å rope i etasjen over, pleide hun å gå. Hun hadde inntrykk av at de brukte det meste av ettermiddagen til å krangle om hvem som skulle ha kjøpt inn hva og hvorfor det aldri var skikkelig mat i huset.

Langsom vårsukumring strøk over den uryddige bebyggelsen da han fulgte henne hjemover. Fortsatt vistet nyplantete trær urolig i vinden, og plastpresenninger dasket mot materialer og sementsekker. Han fulgte henne til furuholtet, aldri lengre, med et dyreaktig instinkt visste han hva som ventet bak de tause veggene og vinduene som var tildekket med persiener og flere lag tynt skumlignende stoff. Hun søkte ivrig etter munnen hans og klynget seg til den magre kroppen.

Du er skjønn, klynket hun.

Han strøk fingeren over leppene hennes, så stakk han hendene i lommene, ga sykkelen hennes et lite spark og gikk fra henne.

Da hun nærmet seg huset la hun merke til at lyset bak gardinene var uvanlig svakt. Huset lå dørgende stille, liksom årvåkent. Hun tok i dørklinken, fant nøkkelen i bukselommen og stakk den i låsen.

Døren gikk ikke opp.

Den var låst fra innsiden i den nedre låsen som hun ikke hadde nøkkel til. Hun ringte på. Alt var stille. Hun ringte igjen. Så banket hun, først rolig. Så smelte hun knytnevene i døren, sparket med skotuppene. Med ett var hun ganske stille, la ansiktet flatt mot dørsprekken og lyttet. Hun sto slik en lang stund. Ikke en lyd hørtes.

Hun gikk ned de to trappetrinnene, lette etter noe ved husveggen, slepte det tunge metallstykket med seg, det rumlet hult mot steinhellene. Hun holdt i takbeslaget med

begge hender, de skarpe kantene gnagde inn i håndflatene mens hun dunket det mot døren. Sinkplaten drønnet mot treverket mens hun skrek.

Lukk opp! Lukk opp!

Bak henne, i et av nabohusene, ble et vindu åpnet. Hun fortsatte å dunke den tunge sinkplaten mot døren, tre ganger, fire. Fem. Døren ble låst opp fra innsiden, revet til side og hun stirret inn i morens maskeaktige ansikt. Morens øyne var to svarte småsteiner, glansløse, flate av hat. De malte leppene lignet en slurvete som i ansiktet.

Din lille hore, sa hun.

Datteren sto ennå med takbeslaget i hendene.

Hun stirret på moren. Hun kjente hatet som noe hvitt, flyttende, en dønning under tykk is. Et vindkast kom på henne fra siden, det lange sinkbeslaget rykket i hendene på henne, stangt truende mot døråpningen og den urørlige kvinnen. Moren gispet. Noe forandret seg i ansiktet, noe levde i det flate blikket.

Datteren stirret van tro på henne.

Jeg skal hjelpe deg, sa moren, hun var fremmed og ustø i stemmen. Skikkelsen i den grå morgenkåpen kom nærmere, smøg forbi datteren, ned de to trinnene, ville ta tak i den andre enden av beslaget. Datteren dreide halvt rundt, stirret ennå en gang på angst i morens ansikt som om hun ikke kunne tro på hva hun hadde sett.

Moren gikk foran. Sammen bar de beslaget bortover den ruskete hagegangen, før de la det fra seg under huset. Moren ga det et par spark med skinntøffelen for å forvisse seg om at det lå slik det skulle. Så grøsset hun, som om hun først nå kjente den kalde vårvinden gjennom den tynne morgenkåpen.

Hjemløse kjærtregn

Gaten heter Walnut Street og huset lukter kollektiv lang vei. Veggene er såvidt dekket med et tynt lag hvitmalings, dører og vinduer rødbrune, vinduene er høye og smale med profilerte rammer. Tørre planter står tett i karmene og feller gule blader. Bare i ett av vinduene henger en stråpersienne.

Jeg står med et plastkrus med hvitvin og har fått tak i en kjeks. Nok en gang forteller jeg meg selv at jeg er i Amerika, jeg har problemer med å fastholde det. Jeg teller noenogsytti gjester, folk fortsetter å strømme inn av dørene, jeg gir opp tellingen. Det blir stadig vanskeligere å bevege seg. Her er mange forfattere og et ukjent antall som ønsker å bli det. Vi er tyve utenlandske gjester, del-